

« هدف کلی درس : آشنایی با سیره و روش رهبری پیامبر اسلام (ص) و جانشین ایشان در حکومت داری »

« خلاصه درس ششم « پیشوایان اسوه » دین و زندگی (۲) رشته های ریاضی فیزیک و علوم تجربی »

* یکی از مسئولیت های مشترک میان پیامبر و امامان ← ولایت ظاهری می باشد. (در مرجعیت دینی و ولایت معنوی مشترک هستند)

* پیامبر اکرم (ص) ← پس از سیزده سال تلاش برای هدایت مردم مکه ، با دعوت مردم مدینه ، به این شهر هجرت کرد. حکومت پیامبر اکرم (ص) در مدینه به مدت ده سال گسترش یافت و سراسر شبه جزیره عربستان را فرا گرفت. پیامبر اکرم (ص) در مدت ده سال، در مدینه به گونه ای زندگی کرد که در همه ابعاد فردی و اجتماعی، و جایگاه رهبری ، الگو و اسوه انسان ها شد.

* آیه « لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا » (احزاب ۲۱)

ترجمه : قطعاً برای شما در رسول خدا سرمشق نیکویی است برای کسی که به خداوند و روز رستاخیز امید دارد و خدا را بسیار یاد می کند.

این آیه، بیان می کند که پیامبر اسلام برای کسی که به خدا و روز قیامت ایمان دارد و خدا را بسیار یاد می کند سرمشق نیکویی است.

* حضرت علی (ع) ← وقتی حکومت را به دست گرفت ، اعلام کرد من براساس دستورات قرآن و سنت رسول خدا (ص) حکومت می کنم.

* ویژگی های سیره رسول خدا (ص) در رهبری جامعه اسلامی (ابعاد رهبری رسول خدا در جامعه اسلامی) :

۱) تلاش برای برقراری عدالت و برابری ← یکی از اهداف مهم حکومت الهی رسول خدا اجرای عدالت بود و ایشان در این مورد با قاطعیت عمل

کرد و کوشید تا جامعه ای عادلانه بنا کند که در آن از تبعیض خبری نباشد و همه در برابر قانون الهی یکسان باشند. این اقدام پیامبر اکرم (ص) در شریعتی انجام می گرفت که در جامعه آن روز حجاز و سایر کشورها، تبعیض و تفاوت طبقاتی، یک قانون پذیرفته شده بود و کسی با آن مخالفت نمی کرد. آن حضرت، در آمد بیت المال را میان مسلمانان به تساوی تقسیم می کرد و فرقی میان عرب و غیر عرب نمی گذاشت و در برابر نادیده گرفته شدن حقوق افراد جامعه می ایستاد و کوتاه نمی آمد. و متجاوزان را مجازات می کرد.

۲) محبت و مدارا با مردم ← رفتار رسول خدا (ص) با مردم به قدری محبت آمیز بود که مردم ، او را پدر مهربان خود می دانستند و در سختی ها به ایشان پناه می بردند. معمولاً اطرافیان یک رهبر برای اینکه خود را به او نزدیک کنند ، عیب دیگران را نزد او بازگو می کنند اما رسول خدا (ص) به یاران خود می فرمود : « بدی های یکدیگر را پیش من بازگو نکنید ؛ زیرا دوست دارم با دلی پاک و خالی از کدورت با شما معاشرت کنم. »

۳) سخت کوشی و دلسوزی در هدایت مردم ← پیامبر اسلام (ص) چنان علاقه مند به نجات مردم از گمراهی بود که سختی ها و آزارهای این راه ، هرگز سبب دوری او از مردم نگردید و آن قدر برای هدایت شان شبانه روز تلاش کرد که خداوند در این باره خطاب به مسلمانان فرمود : « رفع شما برای او سخت و دشوار است و بر [هدایت] شما حریص (به شدت علاقه مند) است. »

* آیه « لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسِكَ أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ » (شعرا ۳)

ترجمه : از این که برخی ایمان نمی آورند شاید که جانت را [از شدت اندوه] از دست بدهی.

این آیه، به سخت کوشی و دلسوزی رسول خدا (ص) در هدایت مردم اشاره دارد.

امام علی (ع) که در بیشتر این صحنه ها در کنار رسول خدا (ص) بود، درباره تلاش بی پایان پیامبر اسلام (ص) می فرمود : « پیامبر یک طیب سبّار بود، [برخلاف سایر طیبیان] او خود به سراغ مردم می رفت، داروها و مرهم هایش را خودش آماده می کرد و ابزارهای طبابت را با خود می برد تا بر هر جا که نیاز باشد، مرهم بگذارد؛ بر دل های کور، گوش های کر، زبان های کنگ، او با داروهای خویش بیماران غفلت زده و سرگشته را درمان می کرد. »

* پیامبر اسلام ، تلاش می کرد ← حتی کسانی را که با ایشان می جنگیدند هدایت کند و به سوی حق دعوت نماید. متکبران و برخی از بزرگان قبایل

که تعالیم اسلام را به ضرر خود می دیدند، جنگ هایی را علیه آن حضرت به راه می انداختند پیامبر اسلام (ص) نیز به ناچار مسلمانان را برای مقابله با آنان بسیج می کرد و به آنها سفارش می کرد: « اگر کافری در جنگ کشته شد او را مُثله نکنید، کودکان و پیران و زنان را نکشید، حیوانات حلال گوشت را نکشید مگر اینکه برای تغذیه به آن احتیاج داشته باشید. هرگز آب مشرکان را زهر آلود نکنید و مزارع و نخلستان ها را نسوزانید. »

« خلاصه درس ششم «پیشوایان اسوه» دین و زندگی (۲) رشته های ریاضی فیزیک و علوم تجربی » صفحه ۲

۴) مبارزه با فقر و محرومیت ← رسول خدا (ص) هم با فقر مبارزه می کرد و به دنبال بنای جامعه ای آباد و دور از محرومیت بود و هم با کوچک شمردن فقیران و بینوایان به مخالفت بر می خاست. از این رو، مردم را به کار و فعالیت تشویق می کرد، از بیکاری بدش می آمد و کسانی را که فقط عبادت می کردند و کار نمی کردند، مذمت می کرد. برخی از آن ها دوست صمیمی ایشان به شمار می رفتند. ثروت را ملاک برتری نمی شمرد. به آسانی با فقیرترین و محروم ترین مردم می نشست و صمیمانه با آن ها گفت و گو می کرد. آنان نیز رسول خدا را همدل و همراز خود می یافتند.

* **جان و جانشین پیامبر (ص)** ← امام علی (ع) ده سال قبل از بعثت پیامبر در خانه کعبه به دنیا آمد. پدرش ابوطالب به پیشنهاد پیامبر، نام ایشان را «علی» گذاشت. علی به معنای «والا» و «بلند مرتبه» است. سه یا چهار سال بیشتر نداشت که به خانه پیامبر (ص) آمد و تا چندین سال نزد ایشان زندگی می کرد. جابر بن عبدالله انصاری، از یاران خوب رسول خدا می گوید: در کنار خانه خدا و در حضور رسول خدا بودیم که علی (ع) وارد شد. پیامبر فرمود: «برادرم به سویتان آمد». سپس رو به سمت کعبه کرد فرمود: «سوگند به خدایی که جانم در دست قدرت اوست، این مرد، شیعیان و پیروان او، رستگارند و در روز قیامت، اهل نجات اند».

* **توصیف رسول خدا (ص) از امام علی (ع)** ← اولین ایمان آورنده به خدا، وفادارترین در پیمان با خدا، راسخ ترین در انجام فرمان خدا، صادق ترین در داوری بین مردم، بهترین در رعایت مساوات، ارجمندترین ترین شما نزد خداست.

* **آیه «ان الذین آمنوا و عملوا الصالحات اولئک هم خیر البریه»**

ترجمه: کسانی که ایمان آورده اند و کارهای شایسته انجام دادند، اینان بهترین مخلوقات اند.

این آیه زمانی بر پیامبر اسلام نازل شد که جابر بن عبدالله انصاری در کنار خانه خدا و در حضور رسول خدا (ص) بود که حضرت علی (ع) وارد شد؛ رسول خدا فرمود: برادرم به سویتان آمد. سپس رو به سوی کعبه کرد و فرمود: سوگند به خدایی که جانم در دست قدرت اوست این مرد و شیعیان و پیروان او، رستگارند و در روز قیامت، اهل نجات اند.

پیامبر، در سخنان خود از کلمه «شیعه» که ترجمه آن «پیرو» می شود، استفاده کرده و پیروی از امام علی را سبب رستگاری دانسته است. شیعه، مسلمانی است که به فرمان خدا و پیامبر، امام علی را جانشین پیامبر می داند و از او پیروی می کند.

* **ویژگی های امیر مؤمنان علی (ع):**

بزرگان علم و دانش، از مسلمان و غیر مسلمان، پس از بررسی شخصیت امیرالمؤمنین با شگفتی مشاهده کرده اند که فضایی در آن امام است که به سختی در یک فرد، جمع می شود. آن امام در میدان جنگ، شجاع ترین؛ در محراب عبادت، عابدترین؛ در مقام قضاوت، دقیق ترین؛ در کلاس درس، عالم ترین؛ در بلاغت و زیبایی سخن، بلیغ ترین؛ و در عرصه حکمرانی، عادل ترین است.

* **فضائل امام علی (ع) ← الف) عدالت بی** **ب) علم بی گران**

الف) عدالت بی مانند ← امام علی (ع) پس از ۲۵ سال کنار گذاشته شدن از حق خلافت، آن گاه که با درخواست عمومی مردم و اصرار آن ها بر قبول خلافت، حجت را بر خود تمام دید به صحنه آمد. ایشان از همان آغاز با الگو قرار دادن سیره و روش پیامبر اسلام (ص) مبارزه با تبعیض و نابرابری و برقراری عدالت را سرلوحه کار خود قرار داد. فردای آن روز، پس از پرداخت هزینه های عمومی کشور از بیت المال، باقی مانده آن را میان مردم به طور مساوی تقسیم کرد. محرومان خوشحال شدند؛ اما عده ای که دوره های قبل دریافت های ویژه و کلان داشتند، اعتراض کردند.

ب) علم بی گران ← یکی از ابعاد شگفت شخصیت امام علی (ع)، علم و معرفت وی بود. ایشان در جهان شناسی، انسان شناسی، دین شناسی، حکومت و کشورداری، نظام اجتماعی و اقتصادی، اخلاق و فضیلت و سایر موضوعات مورد نیاز هدایت و سعادت انسان، سخن گفته و ما را راهنمایی کرده است. امیرالمؤمنین جز نزد پیامبر اکرم نزد کسی دیگر شاگردی نکرده بود. در حقیقت، دانش ایشان متصل به دانش پیامبر بود و دانش پیامبر نیز از وحی الهی سرچشمه می گرفت.

* **پیامبر اکرم فرمود: «أَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَعَلَيْهَا بِنَاهَا فَمَنْ أَرَادَ الْعِلْمَ فَلْيَأْتِهَا مِنْ بَابِهَا»**

ترجمه: من شهر علم هستم و علی در آن است. هر کس این علم را بخواهد باید از در آن وارد شود.

از این حدیث سه نکته به دست می آید:

۱) حضرت علی (ع) پس از پیامبر اسلام از همه دانا تر است.

۲) حضرت علی (ع) در علم خود معصوم است.

۳) بر مردم واجب است که از دانش حضرت علی (ع) بهره ببرند و مطابق نظر ایشان عمل کنند.

«تهیه کننده داودی مهر دبیر معارف اسلامی ناحیه ۲ اهواز»